Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 8.09.2026 www.osw.waw.pl

SBU kontra HUR: konflikt służb bezpieczeństwa na Ukrainie

Krzysztof Nieczypor

3 września prezydent Wołodymyr Zełenski zapowiedział dymisje zastępców szefów Służby Bezpieczeństwa Ukrainy (SBU) i Głównego Zarządu Wywiadu Ministerstwa Obrony Ukrainy (HUR). Decyzja jest reakcją na incydent użycia broni przez funkcjonariuszy SBU wobec członków HUR w Kijowie. Konflikt był wynikiem działań SBU wobec Stepana Kapłunowa, zastępcy dowódcy Rosyjskiego Korpusu Ochotniczego (RDK), podporządkowanego strukturom HUR.

23 sierpnia SBU miała go zatrzymać, a następnie przesłuchiwać, oskarżając o rzekome kontakty z rosyjskimi służbami. Miał on otrzymać od FSB zadanie przygotowania zabójstwa rosyjskiego opozycjonisty (według doniesień medialnych – Achmeda Zakajewa, przedstawiciela nieuznawanej Czeczeńskiej Republiki Iczkerii). W trakcie przeszukania mieszkania Kapłunowa 2 września doszło do otwarcia ognia przez funkcjonariuszy SBU do żołnierzy HUR, którzy przybyli na miejsce w celu wsparcia towarzysza. W wyniku incydentu trzech z nich zostało rannych (w tym jeden ciężko). Sam Kapłunow został zwolniony z aresztu bez postawienia zarzutów. Dzień później SBU opublikowała nagranie, w którym przyznał się on do zarzucanych mu czynów, upubliczniono także jego rzekomą korespondencję z rosyjskimi służbami. Z kolei w wywiadzie dla mediów Kapłunow oświadczył, że przesłuchiwał go osobiście p.o. szef SBU Ołeksandr Pokład, zeznania zostały na nim wymuszone, a ich celem jest skompromitowanie szefa Biura Prezydenta (BP) Kyryła Budanowa, do stycznia br. szefa HUR odpowiedzialnego za utworzenie i rozwój RDK.

Incydent to przejaw pogłębiającego się konfliktu pomiędzy SBU i HUR. Bezpośrednią przyczyną starcia służb jest najprawdopodobniej rywalizacja Pokłada i Budanowa, będąca konsekwencją niespójnej polityki kadrowej prezydenta Zełenskiego w ciągu ostatniego roku, który obecnie stara się zaprezentować w roli bezstronnego arbitra.

Komentarz

- **Akcja SBU przeciwko HUR stanowi najprawdopodobniej próbę dyskredytacji Budanowa**. O politycznych intencjach SBU świadczą nie tylko bezprawne działania (uprowadzenie Kapłunowa i jego przetrzymywanie bez nakazu aresztowania), lecz także wielokrotnie używany przez nią w podobnych sytuacjach zarzut współpracy z Rosją dla uzasadnienia swoich posunięć. Obecny p.o. szef SBU uznawany jest za osobę bezwzględną, a zarazem lojalną wobec Zełenskiego. Na polecenie prezydenta Pokład miał koordynować działania służby przeciwko Narodowemu Biuru Antykorupcyjnemu (NABU) w lipcu 2025 r. i dążyć do poszerzenia swoich wpływów w strukturach służb specjalnych, w tym HUR. Sprzyjać temu ma obecny szef wywiadu wojskowego Ołeh Iwaszczenko, mianowany przez

prezydenta w styczniu br., odwołujący ze stanowisk osoby związane z poprzednikiem. Cieniem na relacjach Pokłada i Budanowa kładzie się także sprawa rzekomo przypadkowego zabójstwa w marcu 2022 r. przez SBU Denysa Kiriejewa, etatowego współpracownika HUR i uczestnika pierwszej rundy negocjacji z Rosją przeprowadzonej pod koniec lutego na Białorusi.

- **Niewykluczone, że działania SBU odbywają się za wiedzą prezydenta Zełenskiego, który stara się ograniczać wpływy i popularność byłego szefa HUR**. Budanow nie ukrywa swoich ambicji politycznych, starając się jednocześnie zachować swój autorytet w HUR, w tym zwłaszcza w oddziałach specjalnych, takich jak RDK. Zarówno przez żołnierzy HUR, jak społeczeństwo darzony jest uznaniem i szacunkiem, co przekłada się na trzecie miejsce w rankingu zaufania Ukraińców do osób publicznych (61%; za gen. Wałerijem Załużnym i Mychajłem Fedorowem, a przed Zełenskim).
- **Innym powodem konfliktu służb może być stopniowa erozja kontroli nad nimi prezydenta Zełenskiego.** Sprzyjają temu rotacje na stanowiskach kierowniczych obu formacji przeprowadzone w ciągu ostatnich miesięcy, skutkujące poważnymi problemami z koordynacją obu służb. W warunkach poszerzania i łączenia kompetencji (zwłaszcza w sferze bezpieczeństwa wewnętrznego, w tym działalności kontrwywiadowczej i realizacji operacji specjalnych) oraz nakładania się personalnych sieci lojalności, służby te stają się coraz mniej sterowalne i zależne od cywilnej kontroli struktur państwowych.
- **Obrona Kapłunowa przez HUR oraz użycie w odpowiedzi broni przez funkcjonariuszy SBU ujawniają postępującą demoralizację i kryminalizację co najmniej części struktur obu formacji.** W ciągu ostatnich miesięcy osoby powiązane z ukraińskimi służbami specjalnymi stały się figurantami w sprawach związanych z organizacją zabójstw na zlecenie. Ich ofiarami padali biznesmeni koordynujący działalność tzw. call center zajmujących się wyłudzeniami pieniędzy (zob. *Ukraina: grupa przestępcza w Prokuraturze Generalnej*). Z kolei duży autorytet społeczny, jakim cieszą się obie służby, oraz ich rola w walce z rosyjskim okupantem wzmagają wśród pracowników tych formacji poczucie wyjątkowości i bezkarności.
- **Oburzenie opinii publicznej zmusiło Zełenskiego do podjęcia próby wyciszenia skandalu** . Ze względu na koszty reputacyjne i korzyści propagandowe dla Rosji zdecydował on o zdystansowaniu się od sprawy i doraźnym wygaszeniu sporu poprzez dymisje zastępców szefów obu służb. Nie można jednak wykluczyć, że konflikt zostanie wykorzystany w przyszłości – ujawnienie nowych dowodów rzekomej współpracy żołnierzy HUR z rosyjskimi służbami może posłużyć Zełenskiemu do publicznego dyskredytowania Budanowa w przypadku jego rosnącej popularności zagrażającej perspektywom reelekcji urzędującego prezydenta.